

Badania słuchu u dzieci i młodzieży.

Artykuł przygotowała mgr Katarzyna Kozielska, dyplomowany logopeda, posiadająca certyfikat Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu do prowadzenia przesiewowego badania słuchu.

Narządem słuchu jest ucho. Dobrze słyszymy wtedy, kiedy sprawnie funkcjonuje, dlatego należy dbać o ten narząd i dokonywać kontroli. Wczesne wykrycie niedosłuchu i wczesne usunięcie przyczyny może mieć decydujące znaczenie w nabywaniu mowy przez dziecko, zwłaszcza w pierwszych latach życia, kiedy jego mowa dopiero się kształtuje.

Dziecko nawet z najmniejszym ubytkiem słuchu nie może prawidłowo odbierać mowy na odległość.

Ma to niezwykle duże znaczenie szczególnie w odniesieniu do funkcjonowania takiego dziecka w grupie przedszkolnej bądź szkolnej, ponieważ odległość w słuchaniu jest związana z możliwością biernego słuchania innych i uczenia się. Małe dziecko uczy się przecież w trakcie zabawy w sposób naturalny i przypadkowy.

Obecnie w Polsce w wielu szpitalach wprowadzono przesiewowe badania słuchu u noworodków, mające na celu wczesne wykrycie głuchoty, bądź nieprawidłowości w obrębie narządu słuchu. Badania te są wykonywane zaraz po urodzeniu i są bezpłatne.

Reakcje słuchowe dziecka możemy zaobserwować już w pierwszych miesiącach jego życia, np. odwracanie głowy w kierunku dźwięku, drganie całego ciała jako odpowiedź na ostry, głośny dźwięk. Jeśli dziecko słabo słyszy lub nie słyszy, wówczas jego mowa rozwija się wolniej, a w niektórych przypadkach może wcale nie rozwinąć się. Najczęstszą chorobą niemowląt i małych dzieci jest zapalenie ucha środkowego. Często podłożem tych zapaleń są czynniki genetyczne, wady podniebienia (rozszczep), sztuczne karmienie, alergia, słaba odporność, nawracające infekcje górnych dróg oddechowych, przerost migdałków, biernie palenie tytoniu, przebywanie w dużych zbiorowiskach dzieci – żłobek, przedszkole.

Każdy ból ucha wymaga kontroli otolaryngologa, najpóźniej w ciągu 2 dni. Bezzwłocznie należy udać się do lekarza specjalisty, gdy pojawi się wyciek z ucha. Przyczyną bólu ucha może być też zalegający czop woszczynowy, obce ciało w uchu, uraz, powiększenie okolicznych węzłów chłonnych, stany zapalne zębów, zapalenie migdałków. Jeśli niedosłuch utrzymuje się po zakończeniu leczenia należy wykonać specjalistyczne badanie uszu oraz audiometryczne badanie słuchu, które wykonuje lekarz otolaryngolog. Badanie to jest

bezbolesne oraz bezpłatne - w placówkach służby zdrowia, mających podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Jeśli dziecko mówiące traci słuch między 3 a 7 rokiem życia, wówczas jego rozwój mowy zostaje spowolniony i w zależności od stopnia niedosłuchu mowa ulega zniekształceniu.

Problem ze słuchem może pojawić się u dziecka w każdym wieku nagle lub stopniowo, w wielu przypadkach jest niezauważany przez rodziców przez dłuższy czas.

Objawami sugerującymi niedosłuch mogą być:

- opóźnienie rozwoju mowy lub ograniczony zasób słów,
- niewyraźna mowa, gubienie początków lub końcówek wyrazów
- problemy z pisaniem ze słuchu (pisze tak jak słyszy)
- obserwowanie przez dziecko twarzy osoby mówiącej,
- problemy z koncentracją uwagi,
- opóźniona reakcja lub jej brak na zawołanie,
- utrudnienia w rozumieniu poleceń w hałasie,
- częste prośby o powtórzenie, trudności ze zrozumieniem pytania,
- siadanie zbyt blisko telewizora lub manipulowanie ustawieniem głośności,
- trudności z lokalizacją źródła dźwięku,
- głośne mówienie w cichym pomieszczeniu,
- gorsze wyniki w nauce,
- uciekanie przed hałasem,
- bóle głowy, które mogą być objawem nadwrażliwości na dźwięki,
- słyszenie dźwięków, których nie słyszą inni (szumy, piski, dzwonienie),
- zawroty głowy, zaburzenia równowagi,
- utrudnione oddychanie przez nos.

Narząd słuchu nie może być nadmiernie obciążony hałasem, gdyż wpływa to na osłabienie słyszenia.

Należy więc od najmłodszych lat eliminować hałas z otoczenia dziecka, unikać miejsc, w których jesteśmy narażeni na odbiór głośnej muzyki, krzyku, głośno pracujących maszyn, jak również słuchania muzyki przez słuchawki douszne, tak popularne wśród dzieci i młodzieży.

Upośledzenie ostrości słuchu może być różnego stopnia, od minimalnej, nieznacznej i niezauważalnej u danej osoby aż do całkowitej utraty zdolności słyszenia. Ważne zatem jest wczesne wykrycie niedosłuchu, ustalenie przyczyny i zastosowanie odpowiednich metod terapii.

I tak w przypadku stwierdzenia ubytku słuchu dziecko powinno być zaopatrzone w aparat słuchowy. Zapewnia on lepsze rozumienie mowy, zwłaszcza w hałasie i poprawia komfort słyszenia. Obecnie na rynku jest wiele nowoczesnych

aparatów słuchowych różnych firm, różnej klasy i różnego typu. Oczywiście o doborze takiego aparatu decyduje lekarz specjalista wraz z protetykiem słuchu. Również w specjalistycznych pracowniach protetyki słuchu można wykonać za niewielką opłatą bądź bezpłatnie badanie słuchu. Niektóre poradnie psychologiczno-pedagogiczne na terenie kraju prowadzą w placówkach szkolnych bezpłatnie przesiewowe badania słuchu za pomocą nowoczesnego urządzenia do badań przesiewowych. Pracownicy tych poradni zostali przeszkoleni i zaopatrzeni w cyfrowy sprzęt do badań przez Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie w ramach programu polityki zdrowotnej Ministerstwa Zdrowia we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Sportu. Należy jednak podkreślić, że są to badania przesiewowe, mające na celu jedynie wczesne wykrycie nieprawidłowości w obrębie słuchu, a w dalszej konsekwencji leczeniem zajmują się lekarze specjaliści – otolaryngolodzy i audiolodzy.

Wraz z wiekiem człowieka narząd słuchu również podlega starzeniu, tak więc coraz gorzej słyszymy, średnio w przedziale wiekowym 56-65 lat 52% ma problemy ze słuchem, między 66-75 lat 60%. Osoby dorosłe powinny więc również wykonać audiometryczne badanie słuchu, a w szczególności takie osoby, które są narażone na nadmierny hałas w pracy, np. nauczyciele, pracownicy obsługujący głośne urządzenia, rolnicy.

I w tym przypadku mogą skorzystać bezpłatnie z poradni audiologicznych, które mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia lub ze specjalistycznych pracowni protetyki słuchu, które zaopatrują w aparaty słuchowe.

Niewątpliwie najważniejsze w zachowaniu prawidłowego słuchu jest przestrzeganie podstawowych reguł, a więc unikanie hałasu, gdyż powoduje on rozdrażnienie i zmęczenie, oprócz uszkodzenia słuchu prowadzi do schorzeń układu krążenia, układu nerwowego.

Należy oszczędzać uszy, słuchać muzyki z głośników, a nie przez słuchawki, nie należy też słuchać muzyki z przewagą basów, które niekorzystnie wpływają na psychikę, układ nerwowy, serce, naczynia krwionośne.

Należy również unikać nadmiernego hałasu dyskotekowego, wybuchów petard, strzelania oraz krzyczenia wprost do ucha.

Powinno pamiętać się o osłanianiu głowy we wszystkich sytuacjach, które grożą urazem głowy oraz o higienie uszu. Nie należy wkładać żadnych przedmiotów do przewodu słuchowego, w tym patyczków z wacikami, które wpychają woszczynę głębiej do środka, przez co może dojść do poważnego uszkodzenia błony bębenkowej i ucha środkowego.

W sytuacji słyszenia w uszach pisków, gwizdów, szumów, częstych infekcji górnych dróg oddechowych, alergii, problemów z oddychaniem przez nos, należy skonsultować się z lekarzem otolaryngologiem.